

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.58>

УДК 336.71 (477)

Н. В. Архірейська,

*к. е. н., доцент, декан фінансового факультету,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9867-6655>*

В. Ю. Єдинак,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6473-0078>*

Ю. П. Литвин,

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3778-3325>*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

N. Arkhireiska,

*PhD in Economics, Associate professor, Dean of the Faculty of Finance,
University of Customs and Finance*

V. Yedynak,

*PhD in Economics, Associate professor,
Associate Professor of the Department of Management of Foreign Economic
Activities, University of Customs and Finance, Dnipro*

Yu. Lytvyn,

*Postgraduate student of the Doctor of Philosophy degree of the Department of
Finance, Banking and Insurance, University of Customs and Finance, Dnipro*

PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE JURIDICAL REGIME OF MARTIAL LAW

У статті досліджено процес функціонування банківської системи України в умовах правового режиму воєнного стану. Зазначений правовий режим є абсолютно новим для практики українських банків та банківської системи загалом, що характеризується значним впливом дестабілізуючих факторів та великої кількості обмежень щодо здійснення окремих банківських операцій та функціонування банківської системи в цілому. Очікувалося, що війна буде мати негативний вплив на банківську систему та спричинить її руйнування, зважаючи на існуючі традиційні теоретичні підходи. Разом з тим, українська банківська система зуміла не тільки протистояти викликам, зумовлених війною, але й показала суттєве зростання рентабельності свого функціонування та рекордними обсягами чистого прибутку.

Війна та її прояви зумовили також і низку негативних наслідків у функціонуванні банківської системи України, зокрема це проявляється у зменшенні кількості банків та суттєвому скороченні банківської інфраструктури (відокремлених підрозділів, відділень, терміналів, банкоматів тощо). Український ринок, як правило, залишили банки з частковим або стовідсотковим іноземним капіталом, в той час як банки з українським капіталом продовжили свою роботу. Виявлено, що попри загальну тенденцію до скорочення банківської інфраструктури, окремі банки зуміли навпаки збільшити кількість своїх відділень та розширити свою діяльність.

Аналіз показників ефективності діяльності банків України засвідчив, що загалом банки змогли суттєво збільшити свої доходи на фоні несуттєвого збільшення своїх витрат. Основними джерелами доходів українських банків стали військові облігації внутрішньої державної позики, а також вільні кошти фізичних та юридичних осіб, розміщені на банківських рахунках.

The article examines the functioning of the banking system of Ukraine under the legal regime of martial law. This legal regime is completely new for the practice of Ukrainian banks and the banking system as a whole, characterized by a significant impact of destabilizing factors and a large number of restrictions on certain banking operations and the functioning of the banking system as a whole. It was expected that the war would have a negative impact on the banking system and cause its destruction, given the existing traditional theoretical approaches. However, the Ukrainian banking system managed not only to withstand the challenges posed by the war, but also showed a significant increase in its profitability and record net profit.

The war and its manifestations also caused a number of negative consequences in the functioning of the banking system of Ukraine, in particular, it is manifested in the reduction in the number of banks and a significant reduction in banking infrastructure (separate divisions, branches, terminals, ATMs, etc.). As a rule, banks with partial or full foreign capital left the Ukrainian market, while banks with Ukrainian capital continued to operate. It was found that despite the general tendency to reduce the banking infrastructure, some banks managed to increase the number of their branches and expand their activities.

The analysis of the performance indicators of Ukrainian banks showed that, in general, banks were able to significantly increase their revenues against the background of a slight increase in their expenses. The main sources of income for Ukrainian banks were military domestic government bonds, as well as free funds of individuals and legal entities placed on bank accounts.

The experience gained in the functioning of the banking sector and the possibilities of its strict regulation by the National Bank of Ukraine can serve as a basis for further changes in approaches to the formation of the state's financial policy. The NBU's high activity in regulatory processes ensured liquidity of the banking system and opportunities for its development in difficult conditions. This experience is quite unique for European countries and can be used in the future.

Ключові слова: банківська система, військовий стан, банк, ландшафт банківської системи, рентабельність капіталу, чистий прибуток.

Keywords: banking system, martial law, bank, banking system landscape, return on equity, net profit.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вперше за тридцятирічну історію свого функціонування економіка України вимушена функціонувати в особливо деструктивних умовах – в умовах повномасштабної агресії з боку ворога та проголошення правового режиму воєнного стану. Слід зазначити, що попередні тридцять років також не характеризувалися як особливо позитивні чи сприятливі для розвитку та побудови вітчизняної моделі економіки, однак в історії держави це перший такий досвід, що зумовлює необхідність більш детального та прискіпливого його вивчення. Деструктивні фактори та умови функціонування зумовлюють вироблення особливих механізмів реагування, що в майбутньому можуть бути використані й у звичайних умовах. Перший такий деструктивний досвід функціонування в умовах повної невизначеності було отримано під час світової пандемії COVID-19. Не встигнувши оговтатися від кардинально нових умов функціонування, українська економіка постала перед проблемою функціонування в умовах війни. Результати функціонування української економіки в умовах дії правового режиму воєнного стану показали, що окремі сфери національної економіки характеризуються абсолютно різними показниками функціонування та можливостями для подальшого розвитку. З-поміж усіх сфер національної економіки особливої уваги заслуговує функціонування саме банківської системи України, що показала стрімкі показники розвитку та ефективності. Даний факт вимагає додаткового дослідження такого феномену та узагальнення існуючих тенденцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якщо у перший рік функціонування банківської системи в умовах правового режиму воєнного

стану очікувалося погіршення ситуації, то фактичні результати виявилися цілком несподіваними та оптимістичними. Загалом банківська система залишилася прибутковою та стабільною, що зумовило появу наукового інтересу до такого результату.

Кришталь Г. О. у своєму дослідженні зацентрував увагу на питанні фінансової безпеки банківської системи в умовах воєнного стану. Автор визначає, що фінансова безпека банківського сектору є ключовим завданням її функціонування, та намагається ідентифікувати її через визначення та класифікацію загроз в умовах воєнного стану. Такі загрози автор диференціює на зовнішні та внутрішні, що проявляються через ризики банківської діяльності (зростання витрат на формування резервів, погіршення якості кредитного портфеля) та системні ризики в банківській діяльності (падіння капіталізації, інфляційні процеси, зростання рівня доларизації, тривалість впливу) [1, с. 42-44]. Однак, на практиці виявилось, що зазначені автором загрози можна більшою мірою вважати як додаткові можливості для забезпечення ефективності діяльності банківської системи.

Мазуркевич Ю. О. зосередив фокус свого дослідження на викликах та перспективах розвитку банківської системи в умовах воєнного стану. Так, автором узагальнено основні виклики банківській системі, що зумовлені війною, та визначено, що війна мала серйозний вплив на банківську систему країни, при цьому однією з головних проблем є зменшення ліквідності банківської системи внаслідок зменшення економічної активності і втрати довіри до банків внаслідок загострення конфлікту [2, с. 6]. Слід зазначити, що наведені автором статистичні дані в статті свідчать про зовсім зворотні процеси. Так, для прикладу за результатами діяльності банківської системи у 2022 році спостерігається зростання обсягів депозитів фізичних осіб, що є свідченням підвищення рівня довіри до вітчизняної банківської системи, а також відсутність зменшення ліквідності. Таким чином, ми знову спостерігаємо певний парадокс, що полягає в тому, що вітчизняна банківська система не стільки зазнала втрат від діяльності в умовах воєнного стану,

скільки отримала додаткових можливостей для підвищення ефективності свого функціонування.

Правдиковська І. І. та Дорошенко Н. О. також зробили спробу визначення впливу війни на банківську систему України і прийшли до висновку, що банківська система України є стабільною, контрольованою та ліквідною завдяки ефективному регулюванню з боку Національного банку України. Попри зміну правил функціонування банківської системи та введення різноманітних обмежень в діяльності, вона змогла адаптуватися до роботи в умовах правового режиму воєнного стану [3, с. 153]. Разом з тим авторами не зовсім чітко визначені причини такої ситуації, що зумовлює необхідність подальшого пошуку причин та джерел унікальності розвитку вітчизняної банківської системи в умовах правового режиму воєнного стану.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в узагальненні основних тенденцій функціонування банківської системи України в умовах правового режиму воєнного стану, виявлення причин та джерел збереження її стійкості та можливостей для розвитку в умовах домінування деструктивних чинників та критичних загроз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правовий режим воєнного стану уже став звичним для останніх двох з половиною років, однак є абсолютно новою реальністю для функціонування вітчизняної економіки та українського банківського сектору. Воєнний стан є особливим правовим режимом, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає зокрема обмеження законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [4]. Таким чином, Правлінням Національного банку України уже в перший день оголошення та запровадження правового режиму воєнного стану було видано відповідну постанову щодо особливостей функціонування банківської системи у період запровадження воєнного стану (далі – постанова Правління НБУ № 18) [5].

Слід зазначити, що правовий режим воєнного стану на момент написання статті продовжувався 12 разів і за цей період до постанови Правління НБУ № 18 було внесено зміни 61 раз (37 разів у 2022 році, 17 разів у 2023 році та 7 разів у 2024 році). Таким чином, завдяки оперативним діям Правління Національного банку України вдалося забезпечити стабільність функціонування банківської системи України. При цьому, критичний період припадає власне на перший рік війни, що характеризується великою кількістю та динамікою внесених змін. Завдяки цьому вдалося утримати функціонування банківської системи в допустимих параметрах та не допустити її руйнації. У 2023 році спостерігається процес нормалізації діяльності банківського сектора та його адаптація до функціонування в умовах воєнного стану. Поточний 2024 рік можна охарактеризувати як період стабілізації діяльності банківського сектора в умовах правового режиму воєнного стану.

Першими рішеннями Правління Національного банку України було встановлення жорстких обмежень, зокрема: призупинення функціонування валютного ринку України; фіксація офіційного курсу на 24 лютого 2022 року; обмеження зняття готівки з рахунку клієнтами в обсязі 100 тис. грн на день; заборона на видачу готівкових коштів з рахунків клієнтів в іноземній валюті; мораторій на здійснення транскордонних валютних платежів; призупинення здійснення випуску електронних грошей, поповнення електронних гаманців електронними грошима, розповсюдження електронних грошей [5]. Завдяки оперативності таких заходів вдалося забезпечити ліквідність банківської системи та забезпечити її функціонування в перші місяці війни. В подальшому відбувалося корегування відповідних засад функціонування та застосування інших обмежувальних заходів, диференціація їх жорсткості.

Слід зазначити, що банківська система залишалася стабільною та стійкою у своєму функціонуванні протягом усього періоду дії правового

режиму воєнного стану. На рис. 1 представлено динаміку кількості діючих банків в Україні в період дії правового режиму воєнного стану.

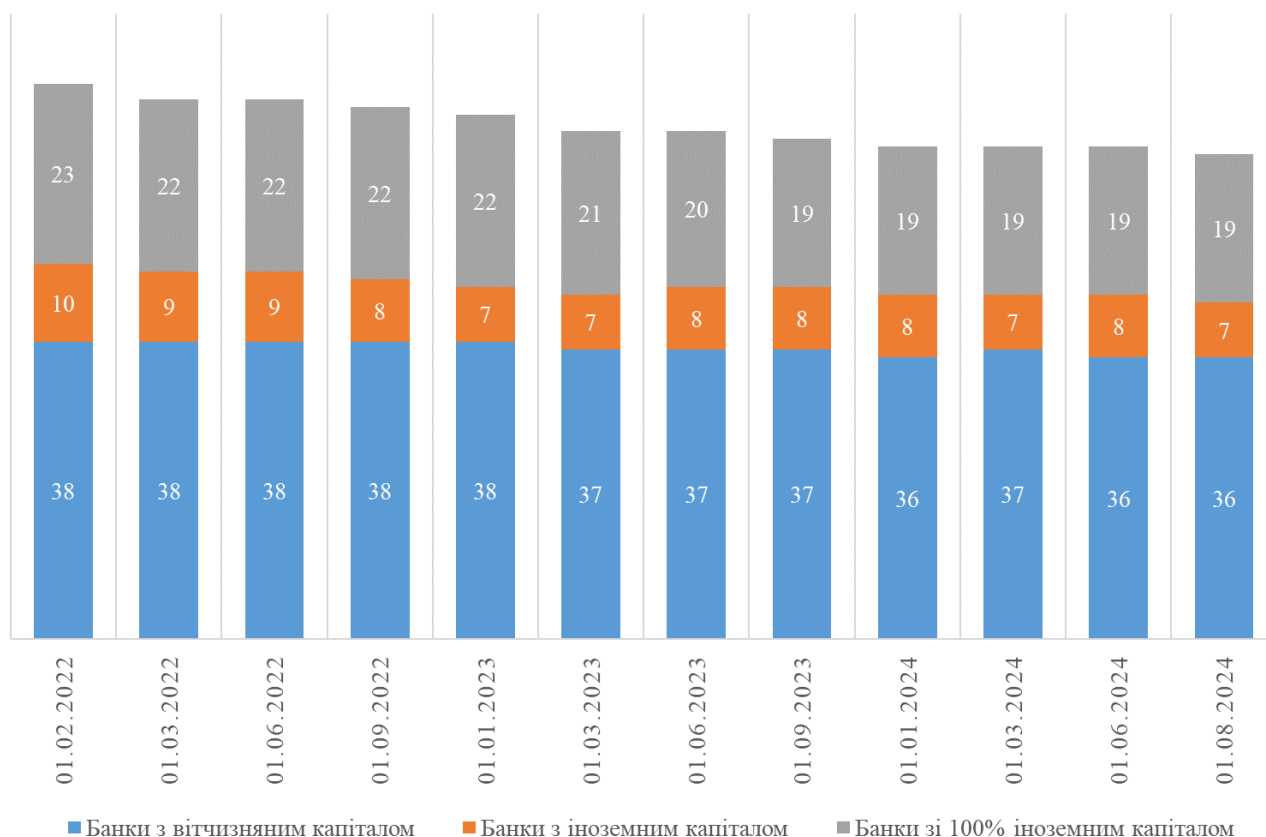

Рис. 1. Динаміка чисельності діючих банків України в період дії правового режиму воєнного стану

Джерело: власна розробка авторів на основі наглядової статистики Національного банку України [https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist]

Таким чином, ми бачимо, що загалом за період дії правового режиму воєнного стану кількість діючих банків в Україні скоротилася на 9 одиниць, що складає більше 10%. Питома вага у ліквідованих банківських установах належить інституціям із іноземним капіталом (4 банки із 100 % іноземним капіталом та 3 банки з іноземним капіталом). При цьому основним періодом такого скорочення є перші роки війни (2022-2023 рр.). Чисельність діючих банків із вітчизняним капіталом зменшилася всього на 2 одиниці. Отже, робимо висновок про те що, що іноземні власники через високі ризики вирішили призупинити діяльність своїх банківських установ, в той час як

вітчизняний сегмент фінансового ринку був більш стійким до фактора війни та зазнав мінімального скорочення.

Особливості перебігу військових подій зумовили і суттєві зміни в чисельності структурних підрозділів українських банків. Так, якщо до початку оголошення правового режиму воєнного стану в Україні функціонувало 6260 відділень (71 діючий банк), то станом на 01.07.2024 їх кількість скоротилась до 5085 відділень (62 діючих банки). Таким чином, загальна кількість відділень скоротилась на 1175 відділень, що становить більш, ніж 18 %. Загалом, усі банки можна розділити на три основних групи: перша – ті, де спостерігається скорочення структурних підрозділів; друга – які не зазнали змін у чисельності структурних підрозділів; третя – ті, які збільшили чисельність структурних підрозділів в період дії правового режиму воєнного стану.

До першої групи банків, як виявилось, належать великі банки із розгалуженою мережею відділень, які були вимушені її скорочувати через об'єктивні причини та обставини (окупація територій, знаходження на лінії бойового зіткнення, руйнування, евакуація населення тощо). Так, основна маса скорочених відділень припадає на АТ «Ощадбанк» (- 427 відділень), АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (- 377 відділень), АТ «СЕНС БАНК» (- 62 відділення), АТ «Райффайзен Банк Аваль» (- 61 відділення), АБ «УКРГАЗБАНК» (- 50 відділень), АТ «А–БАНК» (- 41 відділення), Акціонерний банк «Південний» (- 40 відділень) та ін. Загалом 35 із 62 діючих на сьогодні банків скоротили чисельність своїх відділень (мінімум – одне відділення, максимум – 427 відділень). Разом з тим, ми бачимо, що основу скорочених відділень складають саме відділення банків із державним капіталом. Якщо ж аналізувати скорочення відділень в розрізі окремих банків, то таке скорочення в середньому складає до 30 % від загальної для великих банків та 10-15% – для невеликих банків.

До другої групи (банки, що не змінили кількості своїх відділень) належать 17 банків, на які сумарно припадає всього 49 відділень, що складає

менше одного відсотка від загальної кількості банківських відділень. Деякі з таких банків (АТ «Дойче Банк ДБУ», АТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК», АТ «БАНК АВАНГАРД», АТ «БАНК «ПОРТАЛ», АТ «КРЕДИТВЕСТ БАНК», АТ «БАНК ТРАСТ-КАПІТАЛ», АТ «Український банк реконструкції та розвитку», АТ «СІТІБАНК» та АТ «ІНГ Банк Україна») взагалі не мають відділень.

Третю групу складають банки, які спромоглися збільшити чисельність своїх відділень за період дії правового режиму воєнного стану. Таких банків зовсім небагато – всього 9, які сумарно збільшили кількість відділень на 102 одиниці (з 399 відділень станом на 01.01.2022 до 501 відділення станом на 01.07.2024). При цьому різке збільшення відділень відбувається із середини 2023 року, а до цього спостерігалось скорочення відділень. Так, для прикладу, ПуАТ «КБ «АКОРДБАНК» збільшив кількість відділень на 41 одиницю (з 107 до 148), АТ «АСВІО БАНК» збільшив кількість відділень на 31 одиницю (з 14 до 45), АТ «КОМІНБАНК» – на 12 одиниць (з 43 до 55), АТ «КРИСТАЛБАНК» – на 6 одиниць (з 36 до 42), що сумарно складає близько 98 % від усієї кількості новостворених відділень.

Війна суттєво видозмінила ландшафт банківської системи України, за якого на сході країни спостерігається різке скорочення присутності банків та їх відділень. На фоні цього відбувається концентрація банківських відділень в центральних та західних регіонах країни, не зважаючи на процеси скорочення відділень також і в цих регіонах (Табл. 1).

Отже, ми бачимо, що найбільше було скорочено відділень банків у Харківській обл. (- 262 відділення), Донецькій обл. (-222 відділення), місті Київ (- 171 відділення), Запорізькій обл. (- 148 відділень), Херсонській обл. (- 137 відділень), Одеській обл. (- 108 відділень), Луганській обл. (- 92 відділення) і Дніпропетровській обл. (- 91 відділення). Безперечно, що скорочення відділень не спричинено суто військовими причинами, але війна та бойові дії, а також високий рівень небезпеки стали ключовими факторами

скорочення банківських відділень на окупованих та прифронтових територіях на сході країни.

Таблиця 1. Зміна чисельності структурних підрозділів банків України в період запровадження правового режиму воєнного стану в Україні

Назва адміністративної одиниці	Кількість відділень станом на (одиниць)				Відхилення 2024-2022	Зміни у рейтингу 2022-2024
	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.07.2024		
Вінницька обл.	220	208	203	202	-18	10 ↑ 8
Волинська обл.	126	115	115	115	-11	22 ↑ 20
Дніпропетровська обл.	591	519	499	500	-91	2 ↔ 2
Донецька обл.	289	84	73	67	-222	8 ↓ 23
Житомирська обл.	164	146	144	145	-19	16 ↑ 13
Закарпатська обл.	157	150	152	150	-7	19 ↑ 12
Запорізька обл.	305	200	170	157	-148	7 ↓ 10
Івано-Франківська обл.	176	163	165	167	-9	13 ↑ 9
Київ	984	864	817	813	-171	1 ↔ 1
Київська обл.	272	235	231	234	-38	9 ↑ 7
Кіровоградська обл.	152	134	128	128	-24	20 ↑ 18
Луганська обл.	93	22	2	1	-92	25 ↔ 25
Львівська обл.	447	408	398	400	-47	5 ↑ 3
Миколаївська обл.	178	137	138	137	-41	12 ↓ 16
Одеська обл.	499	409	400	391	-108	4 ↔ 4
Полтавська обл.	308	274	268	262	-46	6 ↔ 6
Рівненська обл.	135	119	117	118	-17	21 ↑ 19
Сумська обл.	172	147	142	140	-32	14 ↓ 15
Тернопільська обл.	117	109	109	108	-9	23 ↑ 21
Харківська обл.	525	317	306	299	-226	3 ↓ 5
Херсонська обл.	167	46	38	30	-137	15 ↓ 24
Хмельницька обл.	163	147	145	145	-18	17 ↑ 14
Черкаська обл.	179	156	156	155	-24	11 ↔ 11
Чернігівська обл.	162	132	129	129	-33	24 ↑ 22
Чернівецька обл.	99	90	88	89	-10	18 ↑ 17
АРК Крим	0	0	0	0	0	-

Джерело: сформовано авторами на основі наглядкової статистики Національного банку

України [https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist]

Дослідження показало, що попри загальні тенденції до скорочення як чисельності банків, так і їх відділень активи банків не тільки не зменшилися протягом періоду правового режиму воєнного тану, а навпаки зросли (Рис. 2).

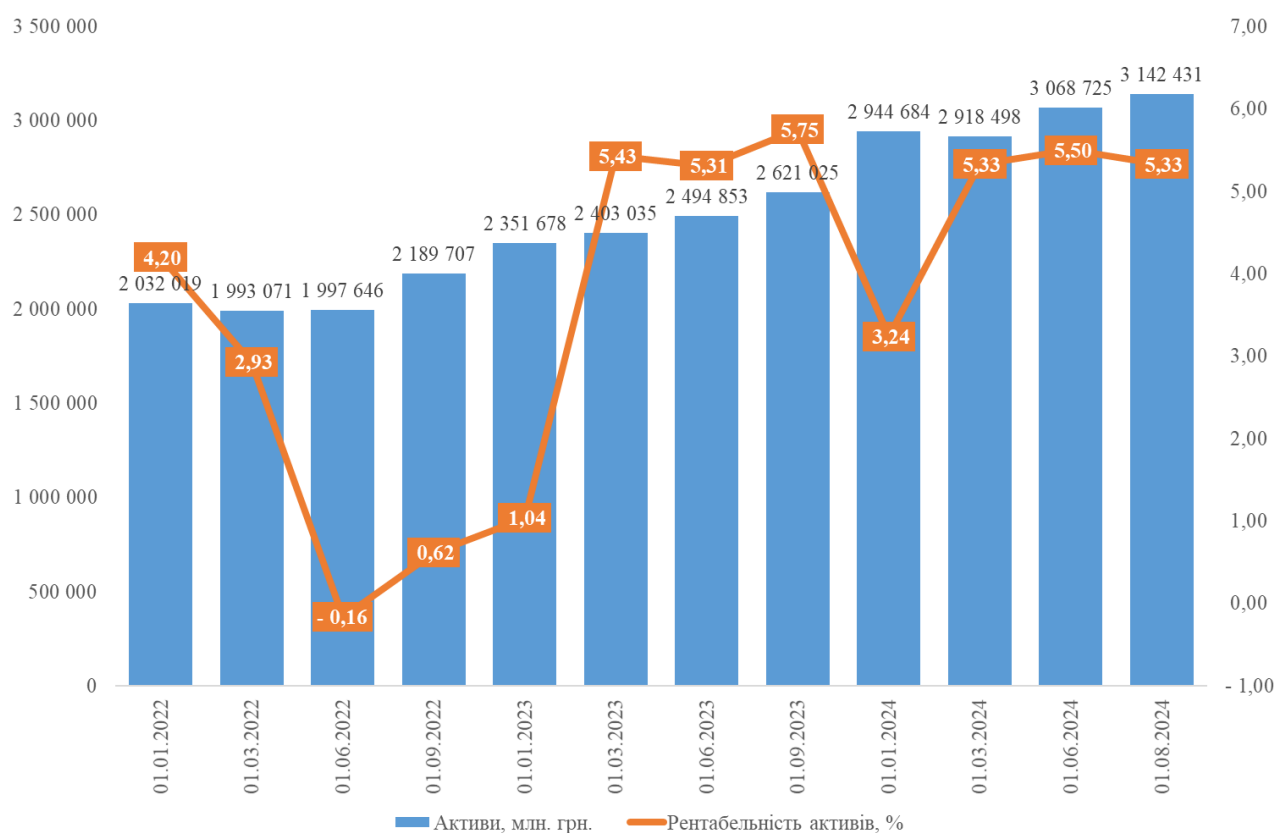

Рис. 2. Динаміка величини активів банків України в період дії правового режиму воєнного стану та їх рентабельності

Джерело: сформовано авторами на основі наглядкової статистики Національного банку України [https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist]

Отже, ми спостерігаємо поступове збільшення активів українських банків, що загалом зросли у 1,5 рази за аналізований період. При цьому банкам вдалося відновити довоєнні показники рентабельності активів та навіть перевищити їх. Тільки у перший рік спостерігається зниження рентабельності активів та навіть досягнення від’ємних показників, проте починаючи уже з першого кварталу 2023 року банківська система змогла вийти із кризи та забезпечити стабільне та ефективне функціонування.

Іншим показником ефективності функціонування банківської системи є рентабельність капіталу (Рис. 3).

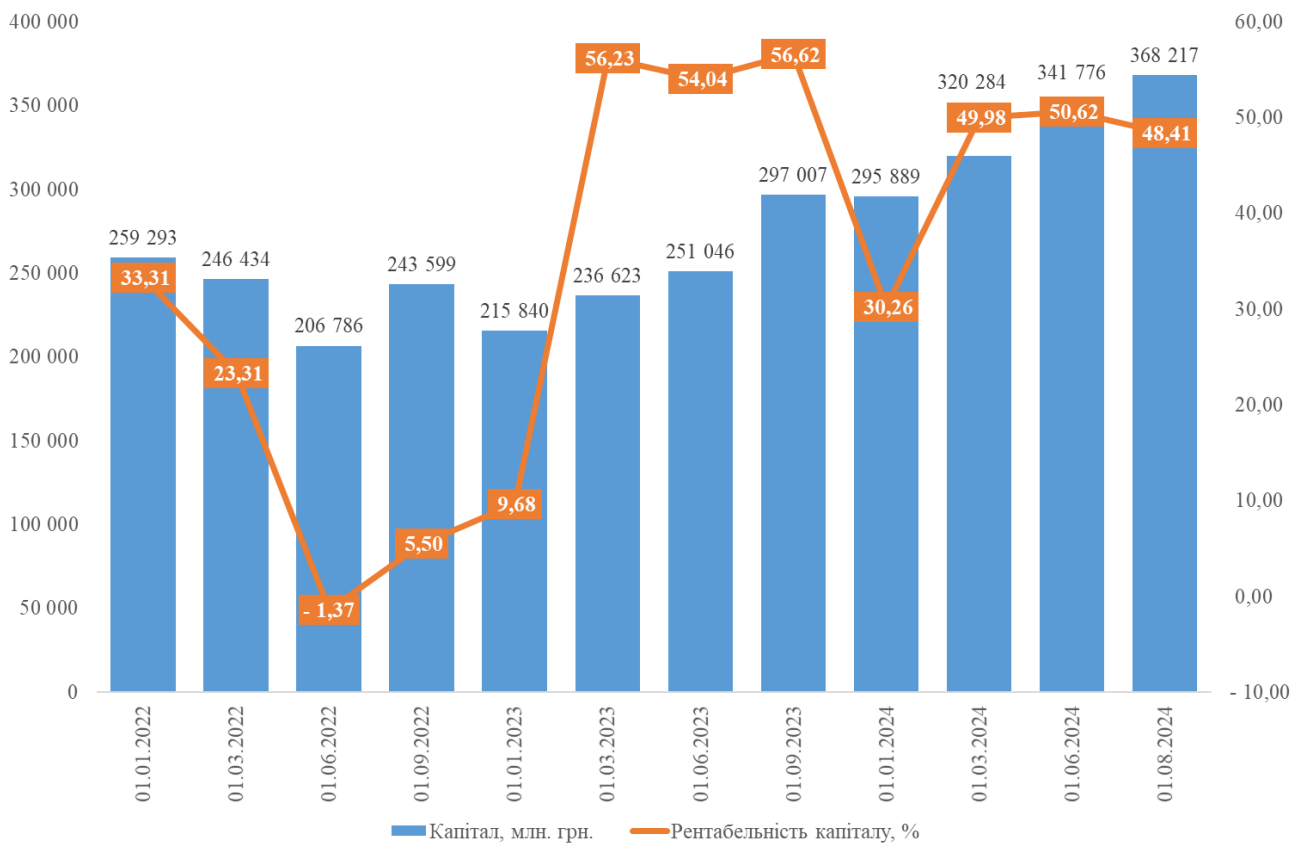

Рис. 3. Динаміка величини капіталу банків України в період дії правового режиму воєнного стану та його рентабельності

Джерело: сформовано авторами на основі наглядкової статистики Національного банку України [https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist]

Отже, ми спостерігаємо скорочення обсягів капіталу банків та різке зниження рентабельності капіталу у перший рік війни. Разом з тим, починаючи із першого кварталу 2023 року ситуація різко змінюється: починається відновлення обсягів капіталу банків, а також спостерігається різке зростання рентабельності капіталу. У період дії правового режиму воєнного стану показник рентабельності капіталу банків став рекордним за уся історію функціонування банківської системи. Такі високі результати стали можливі завдяки комплексу заходів з боку Національного банку України та високий рівень прибутковості основних банківських операцій.

Динаміку доходів, витрат та чистого прибутку українських банків представлено на Рис. 4.

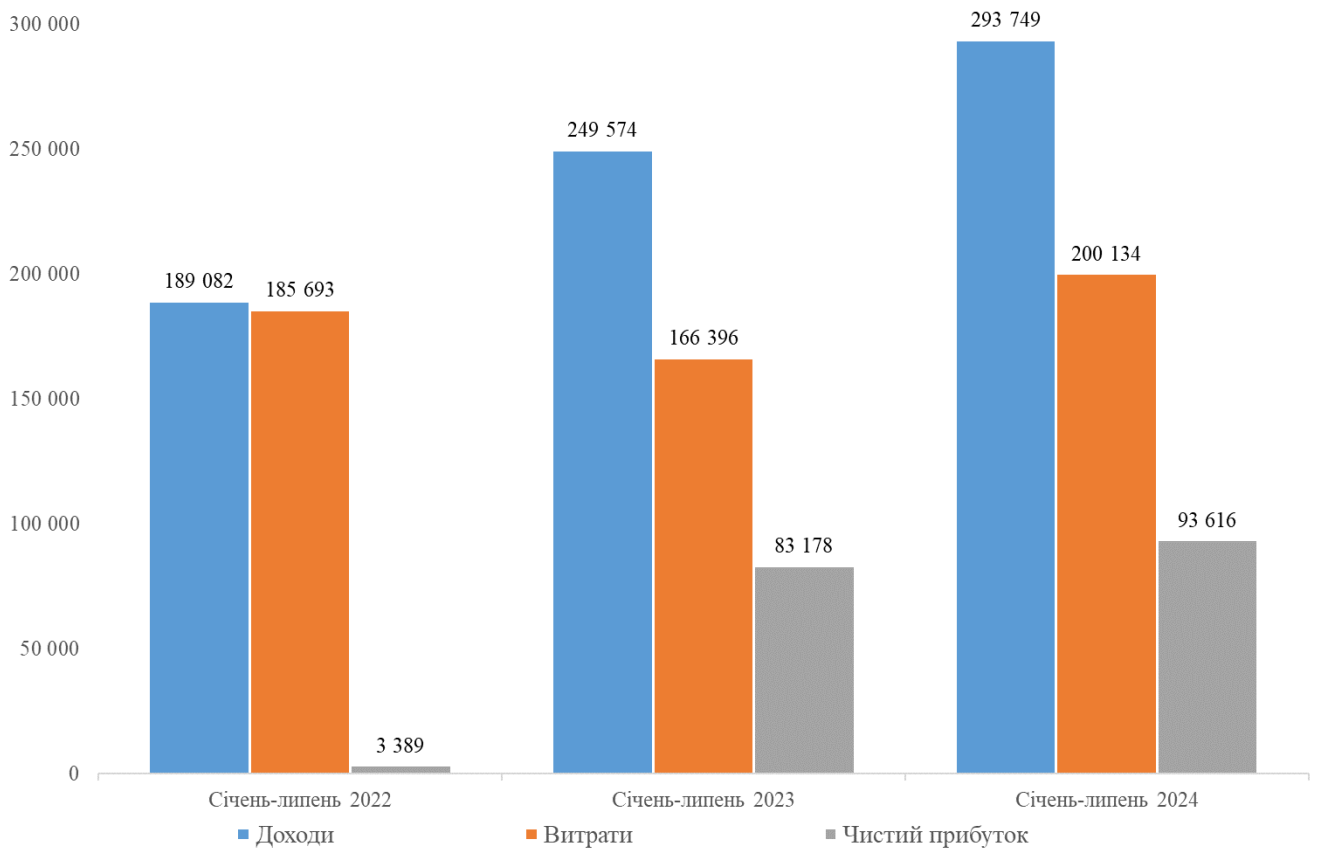

Рис. 4. Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку банків України в період дії правового режиму воєнного стану

Джерело: сформовано авторами на основі наглядкової статистики Національного банку України [https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist]

У перший рік дії правового режиму воєнного стану спостерігається ситуація, за якої доходи банків України та їх витрати знаходяться на майже одному рівні, що зумовило все-таки можливість отримання прибутку в сумі 3,389 млрд грн. Проте уже через рік, рівень доходів суттєво зріс, а рівень витрат навпаки скоротився. Це дало можливість отримати банківській системі загалом чистий прибуток у розмірі 83,178 млрд грн. У першій половині 2024 року обсяги прибутку продовжили зростання на фоні незначного зростання самих витрат. Загалом банківська система характеризується чистим прибутком у розмірі 93,616 млрд грн. Як би це не парадоксально було, але чистий прибуток банківської системи за період дії

правового режиму воєнного стану зріс у 27 разів на фоні незначного зростання витрат всього в 1,07 разів. Більше того, слід зазначити, що показники чистого прибутку банківської системи України протягом 2023-2024 рр. стали рекордними за увесь період незалежності. Тобто, функціонування банківської системи в умовах війни стало найбільш прибутковим за всі 33 роки історії її функціонування.

Основним джерелом зростання доходів та відповідно чистого прибутку є процентні доходи (Рис. 5).

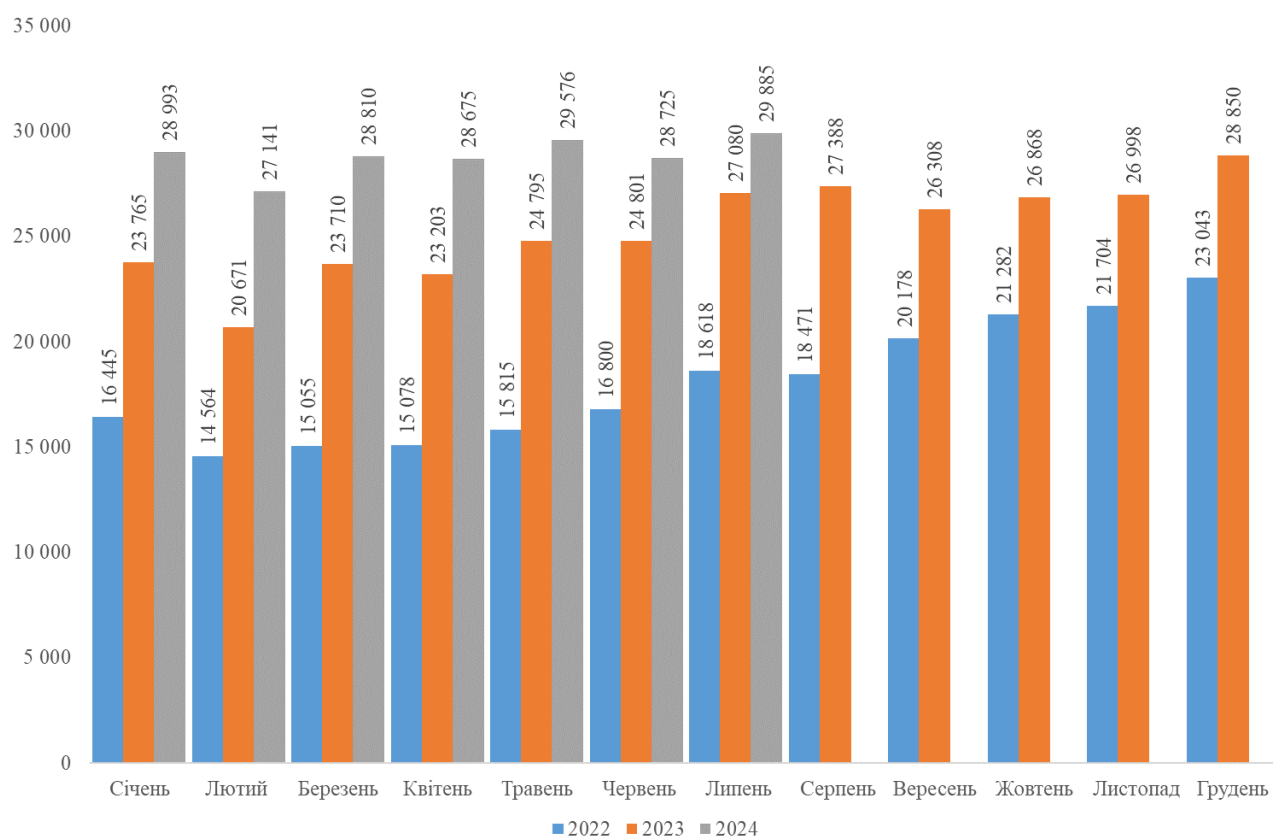

Рис. 5. Динаміка процентних доходів банків України в період дії правового режиму воєнного стану

Джерело: сформовано авторами на основі наглядкової статистики Національного банку України [https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist]

Спостерігаємо, що уже в перший рік оголошення правового режиму воєнного стану відбувається поступове зростання процентних доходів банків. У 2023 році величина процентних доходів банків суттєво зросла та продовжує зростати й у 2024 році. Основними причинами такого зростання

стали купівля банками облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), встановлені обмеження на виведення коштів за кордон, обмеження обсягів готівкових розрахунків та ін.

Висновки. За результатами проведеного дослідження було виявлено, що запровадження в Україні правового режиму воєнного стану не стало перешкодою для розвитку банківської системи, а навпаки дало потужний імпульс для нарощення активів банками та підвищення ефективності їх діяльності. Тільки у перший рік функціонування правового режиму воєнного стану українські банки опинилися в умовах повної невизначеності та неможливості реалізовувати цілі та завдання, закладені у своїх стратегічних планах. Втім, завдяки активній позиції Національного банку України в частині регулювання фінансово-кредитних відносин та валютних обмежень вдалося забезпечити стабільність банківської системи та недопущення зменшення її ліквідності. При цьому з банківського ринку вийшло 9 банків, в основному з іноземним капіталом. Однак загалом для банківської системи такий вихід став непомітним і вона продовжила своє ефективне функціонування. Вихід банків з ринку супроводжувався інтенсивним скороченням структурних підрозділів банків, особливо в зоні активних воєнних дій та на окупованих територіях, що призвело до зміни загального ландшафту банківської системи.

Проведений аналіз також засвідчив, що результативність функціонування банківської системи була не зовсім характерною в контексті загальноприйнятих теоретичних положень (зниження ліквідності, виведення капіталів за кордон, зменшення рентабельності тощо), а навпаки була рекордно високою за увесь період свого функціонування. Завдяки своєчасним та ефективним рішенням з боку Національного банку України, а також можливості вкладення залучених та вивільнених в умовах війни коштів у військові облігації внутрішньої державної позики вдалося досягнути та забезпечити високу рентабельність капіталу банків. Такий унікальний досвід функціонування банківської системи в умовах правового режиму

воєнного стану потребує подальших досліджень, зважаючи, перш за все, на те, що війна знаходиться тільки на стадії розпалу та не піддається подальшому прогнозуванню.

Література

1. Кришталь Г. Фінансова безпека банківської системи України в умовах воєнного стану: класифікація можливих загроз. Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку. 2023. Вип. 4. С. 39-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnnt_2023_4_5 (дата звернення 25.08.2024).

2. Мазуркевич Ю. О. Банківська система України в умовах воєнного стану: виклики та перспективи. Соціально-гуманітарний вісник. 2023. Вип. 42. С. 3-7. URL: https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/sgv_42__.pdf (дата звернення 25.08.2024).

3. Правдиковська І. І., Дорошенко Н. О. Вплив війни на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2022. № 9. С. 150-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2022_9_34 (дата звернення 26.08.2024).

4. Про правовий режим воєнного стану: закон України № 389-VIII від 12.05.2015 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 26.08.2024).

5. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного банку України № 18 від 24.02.2022 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення 26.08.2024).

References

1. Kryshstal, H. (2023), "Financial security of the banking system of Ukraine under martial law: classification of possible threats", *Menedzhment ta pidpriemnytstvo: trendy rozvytku*, [Online], vol 4, No 26, pp. 39-47. DOI:10.26661/2522-1566/2023-4/26-03.

2. Mazurkevych, Yu. O. (2023), "Ukraine's banking system under martial law: challenges and prospects", *Sotsialno-humanitarnyi visnyk*, [Online],

vol 42, pp. 3-7, available at: https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/sgv_42__.pdf (Accessed 25.08.2024).

3. Pravdykovska, I. I. and Doroshenko, N. O. (2022), “The impact of the war on the banking system of Ukraine”, *Molodyi vchenyi*, [Online], vol 9, pp. 150-153, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2022_9_34 (Accessed 26.08.2024).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On the legal regime of martial law”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (Accessed 28.08.2024).

5. Board of the National Bank of Ukraine (2022), Resolution “On the functioning of the banking system during the period of martial law”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (Accessed 28.08.2024).

Стаття надійшла до редакції 10.09.2024 р.